

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 253/2026-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného doc. JUDr. Jozef Tekeli, PhD. & Associates, s. r. o., Hlavná 25, Košice, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 27Cpr/4/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 27Cpr/4/2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Žilina **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 27Cpr/4/2023 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Žilina **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Žilina **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 014,41 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. februára 2026 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v označenom konaní. Rovnako navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie 6 000 eur a náhradu trov konania

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 253/2026-24 z 23. apríla 2026 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Sťažovateľ pôsobil u žalovaného ako pedagogický zamestnanec vo funkcii riaditeľa školy na základe pracovnej zmluvy z júna 2012. V septembri 2019 bol žalovaným z funkcie odvolaný. Žalobou z 29. novembra 2019 sa sťažovateľ domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou. Okresný súd Ružomberok rozsudkom sp. zn. 5Cpr/23/2019 z 30. júla 2020 určil, že výpoveď daná sťažovateľovi je neplatná. O odvolaní rozhodol Krajský súd v Žiline potvrdzujúcim rozsudkom z 27. júla 2021, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. septembra 2021.

4. Od právoplatnosti rozhodnutia o neplatnom skončení pracovného pomeru (8. septembra 2021, pozn.) podľa sťažovateľa nebol pracovný pomer medzi sťažovateľom a žalovaným žiadnym zákonným spôsobom ukončený, preto podal 2. augusta 2022 žalobu o náhradu mzdy z titulu prekážky na strane zamestnávateľa podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce. Žaloba bola podaná na Okresnom súde Ružomberok, kde bola vec vedená pod sp. zn. 5Cpr/16/2022. Tri termíny pojednávania boli zrušené z dôvodov na strane žalovaného. Pojednávanie nariadené na február 2023 bolo zrušené na základe žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa z dôvodu kolízie termínu s iným pojednávaním na inom súde. Rovnako pojednávanie nariadené na 9. marec 2023 bolo zrušené na základe žiadosti sťažovateľa z dôvodu prebiehajúcich rokovaní o mimosúdnom riešení veci. O návrhu sťažovateľa na prerušenie konania súd rozhodol uznesením z 24. marca 2023 tak, že konanie podľa § 163 ods. 1 Civilného sporového poriadku prerušil. Uznesením z 24. mája 2023 bolo rozhodnuté o pokračovaní v konaní, pretože k mimosúdnomu zmiereniu nedošlo.

5. Z dôvodu zmeny kauzálnej príslušnosti na základe novej súdnej mapy bol spis v októbri 2023 postúpený na okresný súd, kde je vedený pod sp. zn. 27Cpr/4/2023. Prvé pojednávanie bolo vykonané 5. februára 2024, keď bola pripustená zmena žaloby. Sťažovateľ tiež navrhol pripojenie spisu vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 3Cpr/4/2022. Následne 15. marca 2024 sťažovateľ podal ďalší návrh na zmenu žaloby s prihliadnutím na znalecký posudok podaný v inom súvisiacom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 4Cpr/6/2023. Uznesením z 2. apríla 2024 bolo rozhodnuté o pripustení zmeny žaloby. V apríli 2024 podal žalovaný vyjadrenie k znaleckému posudku. Okresný súd uznesením z 13. marca 2025 návrhu na spojenie vecí nevyhovel z dôvodu, že výsledky dokazovania v súvisiacom konaní nemožno použiť v napadnutom konaní, čím by sa nedosiahlo zvýšenie hospodárnosti konania ani sa nezvýšila rýchlosť konania. Okresný súd 17. februára 2026 nariadil pojednávanie na 18. marec 2026.

6. Sťažovateľ namieta nečinnosť okresného súdu od pojednávania 5. februára 2024. Dňa 4. februára 2025 podal sťažnosť predsedovi súdu na nečinnosť v napadnutom konaní. Napriek tomu bol okresný súd naďalej nečinný. Podľa sťažovateľa v jeho veci nejde o vec právne či skutkovo zložitú. Ide o pracovnoprávny spor, v ktorom vystupuje ako slabšia strana sporu. Jeho správanie nemalo žiaden vplyv na prieťahy v napadnutom konaní, práve naopak, v konaní bol aktívny. Okresný súd je však v napadnutom konaní takmer dva roky nečinný.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti popísal priebeh napadnutého konania od postúpenia veci a doplnil, že 20. februára 2026 doručil žalovaný doplňujúce vyjadrenie spolu s listinnými dôkazmi. K tomu sa sťažovateľ následne vyjadril 16. marca 2026. Pojednávanie 18. marca 2026 bolo odročené s tým, že sťažovateľovi bolo určené, aby predložil požadované listinné dôkazy. Sťažovateľ ich predložil 30. marca 2026. Okresný súd poukazuje na skutočnosť, že v napadnutom konaní boli pripájané a predkladané rozsiahle podania strán konania, s ktorými sa súd musel oboznámiť. Poukázal na zaťaženosť súdu v dôsledku zmeny kauzálnej príslušnosti a potrebu zmeny zákonného sudcu z dôvodu odchodu sudkyne na starobný dôchodok.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (II. ÚS 573/2022). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

11. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu vo veci o náhradu mzdy, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od právnej náročnosti prerokúvanej veci (II. ÚS 157/2020). Zo súdneho spisu však vyplýva, že vec, v ktorej sú namietané prietahy, je o niečo zložitejšia, pretože súd sa musí oboznámiť a vysporiadať s rozsiahlou argumentáciou strán sporu rozptýlenou v početných podaniach, ako aj reakciou protistrán na ňu, na čo potrebuje určitý časový priestor. Rozsiahlosť argumentácie, návrhy sťažovateľa na zmenu žaloby, ako aj súvisiace konania sťažovateľa či potreba vykonať znalecké

dokazovanie na základe podaného znaleckého posudku poukazuje po skutkovej stránke na vyššiu mieru náročnosti.

12. Pracovnoprávne spory a z nich vyplývajúce mzdové nároky patria medzi prednostnú agendu súdov a považujú sa za spory citlivej povahy (IV. ÚS 4/05, III. ÚS 35/07, III. ÚS 1/09, III. ÚS 336/2021). Výsledok sporu pre sťažovateľa je preto nepochybne dôležitý.

13. K správaniu sťažovateľa ústavný súd uvádza, že sťažovateľ čiastočne prispel k celkovej dĺžke konania. Sťažovateľ podával procesné návrhy na zmenu žaloby, prerušenie konania či spojenie vecí, pričom okresný súd sa musel s týmito procesnými úkonmi vysporiadať. Ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľa bral do úvahy aj to, že ako účastník konania má na tieto zrealizované procesné úkony nesporné právo. Za prietahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkov konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci. Na ťarchu sťažovateľa však ústavný súd pripísal odročenie dvoch pojednávaní (február a marec 2023).

14. Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že rozhodujúcim faktorom pri doterajšej dĺžke napadnutého konania sa stal postup okresného súdu v danej veci. Dĺžku súdneho konania trvajúceho takmer dva a pol roka (ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti, pozn.) po postúpení veci v pracovnoprávnej veci bez meritórneho rozhodnutia nemožno ospravedlniť skutkovou zložitou danej veci a ani akýmikoľvek objektívnymi ťažkosťami súdu ako takého. Aj pri existencii okresným súdom uvedených objektívnych ťažkostí nemožno prehliadnuť dlhšie obdobie nečinnosti okresného súdu trvajúce v podstate od apríla 2024 až do februára 2026, kedy nariadil ďalšie pojednávanie vo veci. Toto obdobie možno považovať za zbytočný prietah. V rámci tohto obdobia okresný súd síce rozhodol uznesením z 13. marca 2025 o nevyhovení návrhu na spojenie vecí, napriek tomu však čakal na rozhodnutie v súvisiacom konaní a až následne nariadil pojednávanie v napadnutom konaní.

15. Ústavný súd najmä s prihliadnutím na zjavne neprimeranú dĺžku konania, ako aj na zistené dlhšie obdobie nečinnosti okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom ústavnej intenzity, preto rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

16. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu o žalobe sťažovateľa nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

17. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 6 000 eur, čo odôvodnil neprimeranou dĺžkou napadnutého konania, stavom právnej neistoty v konaní a významom veci preň.

18. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

19. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. S prihliadnutím na dĺžku a fázu konania, skutkovú zložitost' veci, správanie sťažovateľa a význam rozhodnutia pre sťažovateľa ústavný súd považoval priznanie 1 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšujúcej časti návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

20. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti okresného súdu nahradiť sťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet jeho právneho zástupcu (bod 4 výroku tohto nálezu).

21. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta v celkovej výške 1 014,41 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 396,50 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 15,86 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 189,69 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2026

Robert Šorl
predseda senátu